

BÖLÜM 12

SÜRDÜRÜLEBİLİR ANAOKULU

Güzin Yasemin TUNÇAY¹

GİRİŞ

Sürdürülebilirlik ile ilgili Türk Dil Kurumu Sözlüğünde üç kavram yer almaktadır. Biri *sürdürülebilir* “aynı düzeyde veya biçimde devam edebilen” anlamına gelmekte, ikincisi *sürdürülebilirlik* kavramı “sürdürülebilir olma durumu” şeklinde tanımlanmakta, örnek olarak da üçüncü kavram ise *sürdürülebilir tarım* olup “*tarım uygulamalarını sürdürülebilirlik görüşüne göre uygulayan bir ekolojik tasarım anlayışı*” şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2025). Bu yazıda kapsamında kullanılan sürdürülebilirlik kavramı çevre ve doğa dostu uygulamaları içeren çevresel sürdürülebilirlik (sustainability, environmental sustainability)’tir.

Çevresel sürdürülebilirlik, sınırlı dünya kaynaklarına ve gelecek kuşaklara karşı olan sorumluluklara dayanmaktadır (Des Jardins, 2006). Çevresel sürdürülebilirlik, gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılama imkanlarını riske atmadan, doğal kaynakların dengeli ve kontrolü bir şekilde yönetilmesidir. Bu bağlamda doğal kaynakların boşuna harcanmaması, biyoçeşitliliğin korunması, karbon ayak izinin ve atıkların azaltılması, çıkan atıkların geri dönüşümünün sağlanması ve iklim değişikliğiyle mücadele etmek temel yapılması gerekenlerdir (Patterson, 2024). Çevresel sürdürülebilirlik için sanayi, tarım, eğitim, ekonomi, enerji, ulaşım ve şehir planlama gibi çeşitli alan birlikte çalışmalıdır (Tennakoon, Janadari ve Wattuhewa, 2024). Bunun için Dünya devletleri bir araya gelip, gelecekte de yaşanabilir bir dünya için çevresel sürdürülebilirlik hedefleri belirlemiştir. Birleşmiş Milletler (BM) Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi 25-27 Eylül 2015 tarihleri arasında yapılmış, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri olarak 17 madde 193 ülkenin imzası ile kabul edilmiştir (UNESCO, 2025). Bu kapsamda yapılan en önemli eylem Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ile biyoçeşitliliğin korunması, Paris

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi AD., gyasemintuncay@gmail.com ORCID: 0000-0003-4872-1096

KAYNAKLAR

- arte viva.childcare safety (2021). *20 Sustainable tips in kindergartens and schools*, 18.8.2025 tarihinde <https://arteviva.com/20-sustainable-tips-in-kindergartens-and-schools/> adresinden ulaşılmıştır).
- Akarsu, F. (2020). *Yeşil Sürdürülebilir Yaşam ve İklim*. İstanbul: A7 Kitap Yayıncılık Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Bayat F., & Küçükali U F. Sürdürülebilirlik Bağlamında Yeşil Binaların Ulusal ve Uluslararası Örnekler Üzerinden İncelenmesi. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 2022; 16 (64), 321-347
- Baydemir, T. (2023) Umudumuz Biyoyakıtlarda mı? *Bilim ve Teknik* 56 (668), 14-31
- Bayraktar, V. (2022). Farklı Ülkelerde Erken Çocukluk Dönemi Çevre Eğitim Yaklaşımları. Vedat Bayraktar (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Çevre Eğitimi* (s. 97-116). İstanbul: Assum Basım ve Mücellit
- Bazin, M. S. (2012), *Sürdürülebilir Kalkınma*. İstanbul: Caretta Çocuk Yayınları
- Benlakhel, N. (2019). *Çevre ve Beslenme*. İstanbul: Caretta Çocuk Yayınları
- Caretta Yayınları, *Çocuk Kitapları, Doğa ve Çevre Farkındalığı Kitapları*. 18.8.2025 tarihinde <https://www.carettakitap.com/kategori/doga-ve-cevre-farkindaligi> adresinden ulaşılmıştır).
- Çomak, N., Kaya, İ., & Seven, S. (2025). Sürdürülebilir Çevre Eğitimi Programı'nın Okul Öncesi Çocukların Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14 (27), 1-27. Doi: 10.55605/ejedus.1482519
- Çücen, A., & Solak, A. Sürdürülebilir Yapı Malzemeleri Üzerine Bir Araştırma. *Teknik Bilimler Dergisi*, 2023; 13 (1): 1-8. Doi: 10.35354/tbed.1214469
- Demircioğlu Yıldız, N., Avdan, U., & Avdan, Z. (2019). Kentsel Mekân Farklılıklarının Isı Adası Oluşumuna Etkisinin Belirlenmesi: Erzurum Kenti Örneği, 3rd International Symposium on Innovative Approaches in Scientific Studies, April 19 - 21, 2019, Ankara, Turkey, s. 220-224.
- Des Jardins, J.R. (2006). *Çevre Etiği, Çevre Felsefesine Giriş*, 1. Baskı, (Ruşen KELEŞ Çev. Ed.). Ankara: İmge Yayınevi
- Duran M. (2022). Erken Çocukluk Döneminde Çevre Eğitimi. Vedat Bayraktar (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Çevre Eğitimi* (s. 71-95). İstanbul: Assum Basım ve Mücellit
- Ferguson, R.S., & Lovell, S.T. (2014). Permaculture for agroecology: design, movement, practice, and worldview. A review. *Agron. Sustain. Dev.* 34, 251–274 (2014). Doi: 10.1007/s13593-013-0181-6
- Ferrie C., & Petrou K. (2020). *Climate Change for Babies*, 18.8.2025 tarihinde <https://www.bol.com/nl/nl/f/climate-change-for-babies/9200000123131956/> adresinden ulaşılmıştır).
- Gökçen, T., & Perker, Z. S. (2022). Yeşil Bina Oluşturma Deneyimi Üzerine Fenomenolojik Bir Araştırma. *Mimarlık ve Yaşam*, 7 (2), 449-465. Doi: 10.26835/my.966992
- Green School*. (18.8.2025 tarihinde <https://www.greenschool.org/> adresinden ulaşılmıştır).
- Grunmann, E. (2013), *Tehdit Altındaki Türler*. İstanbul: Caretta Çocuk Yayınları
- Coşkun Y., & Alp Coşkun, E. (2022) Döngüsel Ekonomi ve Sürdürülebilirlik. *Bilim ve Teknik*. 55 (651), 52-59.
- Jay, F. (2019). *Azla Mutlu Olmak, Sade Yaşam Rehberi*. (Atilla Erol, Çev. Ed.) 4. Basım, İstanbul: Aganta Kitap, Notos Kitap Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- Kadıköy Belediyesi, *Bahriye Çok Ekolojik Çocuk Yuvası*. (22.8.2025 tarihinde <https://cocukyuvalari.kadikoy.bel.tr/yuvalarimiz/bahriye-ucok-ekolojik-cocuk-yuvasi> adresinden ulaşılmıştır).
- Kahrman Pamuk, D., & Ahi, B. (2019) Etkinlikler. Deniz Kahrman Pamuk (Ed.) *Erken Çocukluk Döneminde Çevre Eğitimi ve Sürdürülebilirlik* (s. 193-238). Ankara: Anı Yayıncılık
- Keleş, R., Hamamcı A., & Çoban, A. (2012) *Çevre Politikası, Genişletilmiş*. (7. Baskı). Ankara: İmge Yayınevi
- Koçak D. (2021) *Sürdürülebilir Yaşam Günlüğü, Sustainable Living Diary 2022*, Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti., İstanbul.
- Kılıç C. H., & Gündük Ö. Yeşil Hastane Kavramı ve Türkiye'deki Son Kullanıcıların Beklentileri Üzerine Bir Hastane Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2018; 7 (1), 164-174.

- Metin, M., & Variyenli, N. (2024). Permakültür Tasarımı ve Eğitime Yansımaları. Erkan Kırıl, Mehmet Ulutaş (Ed.) *Teori ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 3. (s. 83-103). İzmir: Duvar Yayınları
- Nicolazzi I. (2011). *Bilinçli Tüketiyorum*. İstanbul: Caretta Çocuk Yayınları
- La Croze Okulu*. (24.8.2025 tarihinde <https://www.archdaily.com/1004504/la-croze-school-rue-ro-yale-architectes> adresinden ulaşılmıştır).
- Lirius, A., & Kirby L. (2021). Old Enough to Save the Planet: A Board Book, (18.8.2025 tarihinde <https://www.amazon.nl/Enough-Save-Planet-Loll-Kirby/dp/1419749145> adresinden ulaşılmıştır).
- Önder A., & Özkan B. (2013). Sürdürülebilir Çocuk Gelişimi, Okul Öncesinde Etkinliklerle Çevre Eğitimi, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Patterson, N. (2024) What is Environmental Sustainability? Goals With Examples, (25.8.2025 tarihinde <https://www.snhu.edu/about-us/newsroom/stem/what-is-environmental-sustainability> adresinden ulaşılmıştır).
- Perez, M. (2022) *Benim Küçük Deneylerim, Sürdürülebilir Dünya*. (Esra SEZGİN, Çev. Ed.). Ankara: ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık ve İletişim A.Ş.
- Serpil Orman Okulları*, (24.8.2025 tarihinde <https://www.serpilormanokullari.k12.tr/> adresinden ulaşılmıştır).
- Sezer, İ. Ç. (2024) WWF Raporu Kapsamında Doğal Yaşamın Durumu: Doğa Kritik Eşiğe Yaklaşıyor, Bilim ve Teknik, 16-31.
- Soydan S. (2018). Çevreyi Koruma Bilincine Uygun Sınıf İçi Önlemler, Çocuk ve Çevre, Ed.: Sema Soydan, Ayşe Öztürk Samur, Sezai Koçyiğit, Hatice Özenoğlu Kiremit, Geliştirilmiş 4. Baskı, Vize yayıncılık, Ankara, s. 132-152.
- Temurçin, K., Sarp, G., Aldırmaz, Y., & Kılıç M. (2019). Şehirleşme ile Kentsel Isı Adası Oluşumu Arasındaki İlişkinin Jeoinformasyon Teknikleri ile Değerlendirilmesi: İstanbul Örneği, 5-7 November 2019, Bilge Kagan 2nd International Science Congress, Barcelona, Spain, s. 152-160.
- Tennakoon, W. D. N. M. S., Janadari, M. P. N., & Wattuhewa, I. D. (2024). Environmental sustainability practices: A systematic literature review. *European Journal of Sustainable Development Research*, 8 (3), 1-18. <https://doi.org/10.29333/ejosdr/14604>
- Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük* (14.8.2025 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden ulaşılmıştır).
- UNESCO Türkiye Millî Komisyonu, *2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri*, (25.8.2025 tarihinde <https://unesco.org.tr/Home/AnnouncementDetail/302> adresinden ulaşılmıştır).
- WWF, 2024, *Yaşayan Gezegen 2024 Raporu*, (22.8.2025 tarihinde <https://www.wwf.org.tr/guncel/raporlar/?15240/YasayanGezegenRaporu2024> adresinden ulaşılmıştır).
- Yalman Kopan, Ç. *Çevre Bilincini Artıracak Çocuk Kitapları, Kitap Öneri Listeleri*, <https://www.boookinton.com/gundem/kitap-oneri-listeleri/cevre-bilincini-artiracak-cocuk-kitapları/#respond>, erişim tarihi: 18.8.2025